

Arbete med civilt försvar inom
dricksvattenförsörjningen
- vad är på gång?

Karin Wertsberg, Livsmedelsverket

Livsmedelsverkets ansvar

- *Säker mat och säkert dricksvatten*
- Lagstiftning och kontrollstöd
- Rådgivning och riskbedömningar
- Nationell samordning av anpassningar till klimatförändringar samt kris- och beredskapsplanering avseende dricksvattenförsörjning
- Leder den Nationella samordningsgruppen för dricksvatten
 - Dricksvattenkvalitetsgruppen
 - *Arbetsgruppen för civilt försvar och krisberedskap*

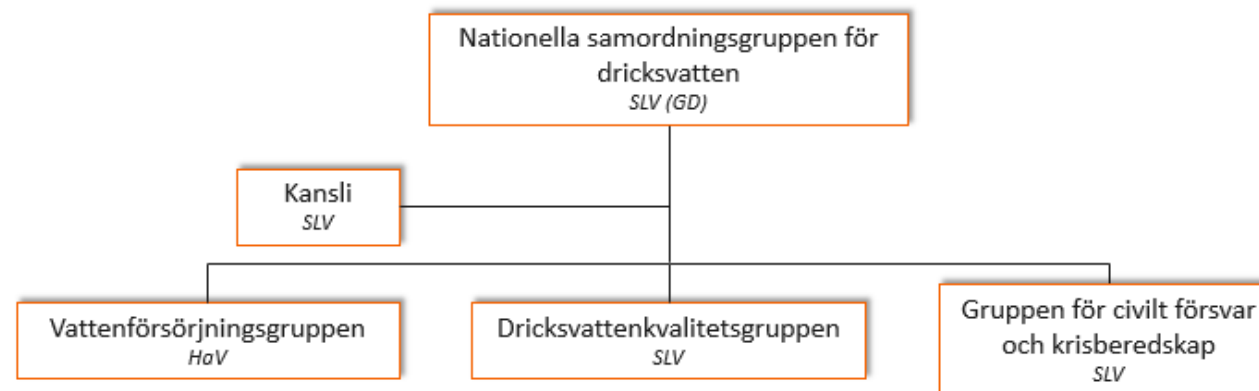
Arbetsgruppen för civilt försvar och krisberedskap

Leds av Livsmedelsverket och i gruppen ingår ett flertal myndigheter, dricksvattenproducenter och Svenskt Vatten

”... ska verka för att det finns relevant kompetens, expertstöd, kunskapsunderlag och stödmaterial för att bygga en god krisberedskap hos dricksvattenproducenterna och för att vidta förberedelser och åtgärder som gagnar arbetet med civilt försvar.”

Pågående arbete

- samsyn kring sekretessfrågor, informationsklassning och säker kommunikation av dricksvattenrelaterad data
- stärka arbetet med civilt försvar och krisberedskap hos kommuner och dricksvattenproducenter
 - lagstiftningsfrågor
 - ställningstagande till synen på civila skyddsobjekt inom dricksvattenområdet som stöd på regional och lokal nivå

Hotbilden mot Sverige¹

”Sverige är ett attraktivt land för främmande makt. Angreppen pågår ständigt. De riktas mot kommersiella intressen, forskning och utveckling, militär förmåga, politiska beslut och mänskliga fri- och rättigheter”

- Hotet mot Sverige har breddats och blivit mer komplext.
- Främmande makt använder alla resurser i samhället för att nå sina mål.
- Digitaliseringen innebär att sårbarheterna ökar.
- Brister i verksamheters säkerhetsskydd innebär allvarliga sårbarheter.

Den senaste tidens händelser visar...

- att hotbilden mot Sverige har ökat
- att hotet främst handlar om informationsinhämtning, cyberangrepp och att sprida desinformation.
- att det finns ett ökat risktagande hos främmande makt, däribland Ryssland

"Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas²."

²Regeringens proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021-2025

Målen för det svenska Totalförsvaret³

- ...förmåga att **försvara Sverige mot väpnat angrepp** och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet
- ...att **under minst tre månader** hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och Sveriges närområde som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under en del av denna tid

Målen för det svenska Civila försvaret⁴

- Värna civilbefolkningen
- Säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- Upprätthålla en nödvändig försörjning
- Bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp
- Upprätthålla samhällets motståndskraft och stärka försvarsviljan
- ...

Hotbilden mot dricksvattenområdet⁵

1. Etablering av sårbara leverantörsberoenden
2. Säkerhetsrisker under upphandlingsförfaranden
3. Svår balansgång mellan öppenhet och säkerhet
4. Nya tillvägagångssätt för intrång
5. Underrättelseinhämtning och kartläggning
6. Traditionella hot kan vara del av en motståndares långsiktiga strategi

Planeringsförutsättningar - Vad är det vi behöver ta höjd för?

- Regeringen har fattat beslut om höjd beredskap – ytterst krig
- Fullmaktslagar träder i kraft och allmän tjänsteplikt råder
- Allvarliga störningar i samhällets funktionalitet:
 - Elförsörjning och telekommunikation
 - Leveranser (kemikalier, reservdelar, förbrukningsartiklar, bränsle)
 - Personal
 - Arbetsuppgifter
 - Evakueringar
- **Vattenförsörjningen utgör militära mål**

→ minst tre månaders tidsperspektiv!

Livsmedelsverkets projekt och uppdrag inom dricksvattenområdet

Avdelningen för krisberedskap och civilt försvar

Regeringsuppdrag – från regleringsbrev 2021/2022

- Minskad sårbarhet gällande tillgång, omfördelning och lagerhållning av kemikalier och reservdelar
- Tillsammans med länsstyrelserna utveckla regional prioriteringsförmåga avseende nödvatten och utveckla stöd om kontinuitetsplanering för dricksvattenförsörjningen

Åtgärder som under höjd beredskap minskar sårbarheten gällande tillgång, omfördelning och lagerhållning av kemikalier

MSB 2:4-projekt 2019-2021

- Målsättning att dricksvattenproducenter ska klara dricksvattenproduktionen vid uteblivna kemikalieleveranser på grund av olyckor, kris eller krig
- Kartläggning av nuläge
 - Identifierat sårbarheter kopplat till kritiska kemikalier
 - Produktions- och leveranskedjan styrs av just in time-principen
- Förslag till strategier, alternativ och åtgärder att arbeta vidare med

Regeringsuppdrag 2021/2022

- Livsmedelsverket ska utveckla stödet till kommunernas arbete med dricksvattenförsörjning genom åtgärder, inklusive ett forum för samverkan med branschens aktörer, som under höjd beredskap minskar sårbarheten gällande tillgång, omfördelning och lagerhållning av kemikalier

Förstärkt reservdelshållning i kris och under höjd beredskap

- Livsmedelsverket ska utveckla stödet till kommunernas arbete med dricksvattenförsörjning genom åtgärder... som under höjd beredskap minskar sårbarheten gällande tillgång, omfördelning och lagerhållning av kemikalier och standardisering av reservdelar.
- En projektgrupp har upprättats och arbetet har inriktats mot
 - Omvärldsbevakning - länder och branscher
 - Utredning av tekniskt system för kollegialt stöd

Nödvattenprioritering och dricksvattenförsörjning under höjd beredskap tillsammans med Länsstyrelsen

Regeringsuppdrag: Livsmedelsverket ska tillsammans med länsstyrelserna utveckla frågor om regional prioriteringsförmåga avseende nödvatten och utveckla stöd för länsstyrelsernas vägledning till kommunernas arbete med kontinuitetsplanering för dricksvattenförsörjningen under höjd beredskap.

- Ökade möjligheter att nå ut med information till alla kommuner, via länsstyrelserna
- Livsmedelsverket bidrar med erfarenheter och kunskap för att stärka beredskapen, både i kris och under höjd beredskap.
- Bredda kunskapen om vikten av att försörja samhällsviktig verksamhet
- Utbildningsinsats för Länsstyrelsen under hösten 2022

Projekt finansierade av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

- Regionala nödvattenövningar för planering och förberedelser inför gråzon och väpnat angrepp
- Handbok till dricksvattenproducenter om civilt försvar och krisberedskap
- Stärkt förmåga att identifiera och klassificera skyddsvärd information inom dricksvattenområdet

Regionala nödvattenövningar för planering och förberedelser inför gråzon och väpnat angrepp

Syfte

- Övning om dricksvattenförsörjning med målet att skapa förutsättningar att **upprätthålla samhällsviktig verksamhet** under mycket komplexa förhållanden.

Mål

- **Klargöra rollfördelningen** mellan olika funktioner i samhället som berörs vid en störning i vattenförsörjningen och minskad tillgång till dricksvatten
- **Förstå komplexiteten** i samband med en nödvattenförsörjning
- Inom länet åstadkomma en **gemensam prioritering** av tillgängligt dricksvatten/nödvatten
- Identifiera **förbättringsområden och behov av samverkan** mellan myndigheter och aktörer

Handbok till dricksvattenproducenter om civilt försvar och krisberedskap

- Befintliga handböcker i krisberedskap för dricksvattenproducenter har ett fredstida fokus och saknar civilt försvarsperspektiv, dvs gråzonsproblematik och höjd beredskap
- Projektgruppen består av representanter från Livsmedelsverket, Länsstyrelsen, MSB, kommuner, Dricksvattenproducenter och Svenskt Vatten
- Syftar till att ge dricksvattenproducenter och -distributörer praktiskt stöd i arbetet med att skapa en robust och säker dricksvattenförsörjning, samt en god förmåga att hantera störningar och kriser såväl i fredstid som vid höjd beredskap.

- Innehålla praktiska beskrivningar, checklistor och exempel
- Skriven på ett lättillgängligt sätt med hänvisningar till fördjupningar
- Tillgänglig i moduler i digitalt format och tryckt format
- ***Med anledning av rådande säkerhetspolitiska läge publiceras utkast till modulerna allteftersom de blir klara***

**Under 2023 genomförs
en seminarierie**

Ledning och styrning
i fredstida kriser och
höjd beredskap

Robust
dricksvattenförsörjning

Säkerhet och
säkerhetsskydd

Krisberedskap och
totalförsvarsplanering

Utbildning
och övning

Ekonomi, juridik
och upphandling

Hotbild

Samverkan, externa
aktörer och resurser

Stärkt förmåga att identifiera och klassificera skyddsvärd information inom dricksvattenområdet

Syfte

Öka Sveriges förmåga att identifiera och klassificera skyddsvärd information inom dricksvattenförsörjningen så att Sveriges totalförsvär stärks

Mål

- Öka samsynen kring vad som är känsligt, ta fram ett stöd och genomföra regionala seminarier
- Projektgrupp består bl a av Svenskt Vatten och deltagare från olika VA-organisationer
- Myndighetsgrupp bestående av ett flertal nationella och regionala statliga myndigheter.

- Höja den kunskapsmässiga lägstanivån
- En beskrivning av olika aktörers ansvar och roller
- Hantering av aggregerad information
- Lista över vad som kan vara skyddsvärt inom dricksvattenområdet

**Under 2023 genomförs
en seminarierie**

Livsmedelsverket informerar om Civilt försvar inom dricksvattenförsörjningen

- Digital föreläsningdag den 28:e april 2022
- Information om den senaste tidens händelser, pågående projekt och annan verksamhet med koppling till civilt försvar
- Anmälan via mail, info på www.livsmedelsverket.se

Livsmedelsverket

Swedish Food Agency